

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. IV. Peccata sic possent à Deo remitti, ut per subsequens peccatum redirent ad eandem prorsus culpam, & pœnam. Quidni etiam eadem numero culpa actualis possit redire?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

interpretantur hæc verba, ut videri potest apud Interpretes S. Scripturæ.

Ex ratione arguitur: Contritus de peccato, si postea contemnit confiteri, aut redit idem peccatum, & sic habetur propositum; aut non, & sic erit dimissum sine secunda & tertia parte Pœnitentiæ, quod est inconueniens.

Respondet Scotus supra num. 21. Vno modo potest dici, quod si contritus prius, contemnit postea confiteri, peccat novo peccato mortali in illo contemp- tu; nec tamen redit culpa dimissa per contritionem, nec, inquam, redit quantum ad malitiam, nec quantum ad reatum (ubi, ut vides, Scotus clarissime distinguit inter culpam & pœnam) sed semper sola pœna manet temporalis debita illi, licet pena damnationis debeat novæ peccato mortali.

Alio modo potest dici, quod quando pro peccato habetur pena completa (intellige, completa quantum ad tres partes Pœnitentiæ, contritionem, confessionem, & satisfactionem) tunc commutata est pena damnationis in pœnam temporalem, non sic autem de peccato, de quo habetur contritio sine aliis duabus partibus Pœnitentiæ.

Ecce duplex responsio; Sed prima, inquit Doctor, est conuenientior, quia peccatum in contritione simpliciter deletur; ita quod non manet, nisi obligatio ad pœnam temporalem, & si post sequatur contemptus satisfactionis, seu confessionis, novum peccatum mortale est, & aggravatum propter culpam præsentem in contritione dimissam.

Obijcit ultimò: Tenebra potest redire eadem numero, quia privatio numeratur vel enumeratione habitus, cui opponitur, vel subiecti sed tenebra sequens lumen, habet idem subiectum cum tenebra præcedente, & est privatio ejusdem luminis in numero, quia idem lumen in numero maneret, si tenebra non inisset: ergo eodem modo peccatum; quod est tenebra spiritualis in mente, potest eodem numero redire.

Respondet Doctor supra nu. 22. Quod non potest redire eadem tenebra numero, saltem per naturam; quia ita non potest esse eadem negatio, sicut nec eadem affirmatio post interruptionem hinc & inde. Ad probationem dicit: Quod ad unitatem privationis non sufficit unitas subiecti, & habitus oppositi; sed requiritur unitas continuitatis eiusdem subiecto, eo modo quo potest habere esse in subiecto.

Probat à simili: Quia ad unitatem negationis non sufficit unitas affirmationis; nam non Sortes quod est negatio unius numero affirmationis, potest esse non solum plura numero, sed in pluribus specie & genere: & tot esse, quot sunt entia, que non sunt Sortes: ita & privatio potest esse eiusdem forme, & tamen non eadem: potest etiam esse in eodem subiecto pluraliter, si sit interruptio, sicut & habitus eius est pluraliter, si cum interruptione inisset illi subiecto: sive enim positivum, sive pri-

vativum vel negativum idem numero reparare, hoc (sicut dicitur in materia de Resurrectione) solus est potentia infinita Dei. Erit itaque

CONCLUSIO IV.

Peccata sic possent à Deo remitti, ut per subsequens peccatum redirent ad eandem prorsus culpam, & pœnam. Quidni etiam eadem numero culpa actualis possit redire?

Resolutio hujus quæstionis pendet ab illa quæstione physica: An idem numero ens possit reproduci per Deum; supposita autem sententiâ affirmante (quæ videtur nobis verior & probabilior) quare non possit de potentia Dei absoluta redire idem numero peccatum actuale? Neque propterea Deus erit auctor peccati, quoniam non aliter se habebit in hac reproductione, quàm se habuit in prima productione.

Rogas à me, qualiter se habuerit in prima productione? Respondeo; obtulit in actu primo concursum indifferentem ad actum bonum, & malum; nullo modo determinans, aut suadens; immo potius dissuadens fieri actum malum, licet posita determinatione voluntatis creatæ ad speciem actus mali; Deus illam determinaverit ad hunc numero actum.

Audiamus Scotum 2. dist. 37. q. 2. n. 14. Ita igitur si ad velle voluntatis creatæ concurrant due voluntates, scilicet voluntas creatæ, & divina, potest esse defectus in ipso velle ex defectu alterius causæ, & hoc quia ista causæ potest recititudinem dare actui, quàm tenetur dare, & tamen non dat: alia autem licet non teneatur eam dare, tamen quantum est ex se daret, si voluntas creatæ cooperaretur. Vniuersaliter enim quidquid Deus dat antecedenter, daret illud consequenter quantum est ex se, nisi esset impedimentum: dando autem voluntatem liberam, dedit antecedenter opera recta, quæ sunt in potestate voluntatis; & ideo quantum est ex parte sui, dedit recititudinem omni actui voluntatis, & voluntati ex consequenti daret, si ipsa voluntas quocumq; actum elicitem rectè ageret ex parte sui. Est igitur defectus in effectu duarum causarum, non propter defectum causæ superioris, sed inferioris; non quia causa superior causet recititudinem in effectu, & inferior obliquitatem; sed quia causa superior quantum est de se, causaret, si causa inferior secundum suam causalitatem causaret: & ideo recititudinem non causari est propter hoc, quia causa secunda quantum ad se pertinet, non causat. Hæc ille. Quæ sic expono:

Voluntas creatæ, & non Deus est formale principium determinativum communis actionis

107. De potentia Dei absoluta potest redire idem numero peccatum actuale.

Quomodo Deus se habet in prima productione peccati.

108. Defectus contingit, quandoque ex una causa, non ex altera, licet effectus sit communi.

109. Voluntas creatæ est

formale
principium
determina-
tivum ac-
tionis pec-
caminosa.

nis utriusque causæ ad talem actum, qui est peccatum: id est, voluntas creata est ratio, quare communis actio non solum à voluntate, sed etiam à causa prima determinatè procedat, quatenus causa 1. sese accommodando determinationi causæ secundæ; ipsa etiam propriâ determinatione concurrat ad actionem, ad quam suum concursum determinat causa secunda.

Enimvero illud appellamus formale determinativum in unoquoque ordine, quod ita est ratio alicujus tertii determinati, ut etiam alteri determinativo sit ratio, cur idem determinativum constituat: sic forma substantialis est formale determinativum in composito physico, quia scilicet est ratio constituendi determinatè tale compositum.

Probatio.

Simili modo impræsentiarum, causa secunda se determinando ad suam actionem, est ratio, cur etiam causa prima seipsam liberè determinet ad eandem actionem; adeoque est formale principium determinativum communis actionis, non quidem quoad individuum, sed quoad speciem & exercitium.

110.
In quo fundetur malitia formalis & moralis.

Cum igitur malitia formalis, & moralis fundetur in eo, quod liberè eliciatur actus talis speciei, & eliciatur hic & nunc cum talibus conditionibus, quibus illicitus est, nempe lege & conscientia prohibente, & cum indebitis circumstantiis, sequitur manifestè, causam secundam liberam solum esse principium formale determinativum actionis malæ; ac proinde solum esse principium & causam malitiæ: quoniam hæc malitia non fundatur in actu positivo quomodocumque exercito determinatè (quo pacto etiam Deus concurrat ad exercitium ejus determinatè) sed exercitio determinatè contra legem, & rationem, seu conscientiam in talibus circumstantiis; sic autem non exercetur, nisi à principio formali determinativo; siquidem lex, & conscientia vult dumtaxat esse formalem rationem, cur iste actus fiat hic & nunc.

Deo moraliter est impossibile non cooperari voluntati creatæ.

Porrò huic principio formali determinativo cooperari solum prohibet lex, & conscientia, quando non cooperatio est physica, & moraliter possibilis: jam autem Deo moraliter est impossibile non cooperari; quia non absque maximo inconvenienti, puta perturbatione totius ordinis naturæ, & causarum liberarum ad bonum necessitatione, ac subtractione concursus ad operandum convenienter suæ naturæ, id est, ex libertate & indifferentia ad bonum & malum.

111.
Occurrit objectioni.

S. August.

Fateor potuisset Deus ab æterno sic ordinasse Angelorum & hominum vitam, ut nunquam vellent peccare; sed semper liberè amplecterentur quod bonum est: interim supposita contrariâ ordinatione, de qua D. August. lib. de Corrept. & Grat. c. 10. ibi: *Quapropter saluberrimè consuemus, quod rectissime credi-*

mus, Deum Dominum rerum omnium, qui creavit omnia bona valde, & mala ex bonis exortiva esse præcivit, & scivit magis ad suam omnipotentiam bonitatem pertinere, etiam de malis bene facere, quam mala esse non suere; sic ordinasse Angelorum & hominum vitam, ut in ea prius esset, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset sua gratia beneficium, insinuatque indicium.

Hæc dico ordinatione admittâ, sicut necessariò admittenda est, evidens est, si homo absolutè se determinet ad malum, Deum non posse negare suam cooperationem, nisi perturbando ordinem naturæ, & causas aliquo liberas ad bonum necessitando, & subtrahendo concursum ad operandum convenienter suæ naturæ, ut de facto instituta est, id est, ex libertate & indifferentia ad bonum & malum.

Sicut ergo Deo non imputatur malitia primæ productionis actus mali, tamen determinet creaturam ad individuum, ita neque debet imputari malitia reproductionis actus mali, tamen ab ipso solo dependeat, ut idem numero actus malus reproducat. Neque enim tali casu illud peccatum à solo Deo reproduceretur, sed ab ipso homine peccante, quamvis Deus, ut dixi, foret causa, quod idem numero actus ab homine reproduceretur, in quo nulla est malitia.

Adeoque hæc doctrina non repugnat illi dicto S. Augustini lib. 83. qq. 9. 3. *Nullo sapiente homine auctore sit homo deterior. Non autem parva ista culpa est; immo tanta est, que in sapientem quemvis hominem cadere nequeat. Est autem Deus omni homine sapiente præstantior. Multo minus igitur Deo auctore sit homo deterior.* Etenim in casu proposito, Deus non erit auctor peccati magis, quam concurrente ad actum peccati numero diversum.

Quod si possit per Deum redire idem numero actus physicus peccati; cur non etiam eadem numero malitia? Nam forma, quæ privat, est eadem numero, & subjectum idem numero; ergo similiter privatio erit eadem numero.

Nec obstat interruptio, de qua Scotus in fine præcedentis conclusionis; quia si illa interruptio non impedit, quin Deus possit reproducere eundem numero actum, etiam non impedit, quin per ipsum possit redire eadem numero privatio. Sin autem illa interruptio, vel quodcumque aliud, impedit Deum, ut quidam autumant, ne possit reproducere eundem actum physicum peccati, etiam indubiè impedit Deum, ne possit reproducere eandem numero malitiam; quia eadem numero malitia non alio modo causatur, quam causando eandem numero entitatem physicam peccati.

Sed

Sed mittamus ista, & veniamus ad primam partem conclusionis, quæ est propria huic loco, & communior, quantum ad reditum æqualem pœnæ. De quo utique reditu sic inquit Doctor Subtilis 4. dist. 22. q. unica n. 5. in fine: Sic igitur potest dici quantum ad istum articulum, quod si in recidivante, si in non recidivante, quia actus divinus non dependet à peccato extrinseco istius recidivantis, potest Deus de potentia absoluta reducere obligationem istius ad eandem pœnam quæ prius, & etiam eandem obligationem, & ita eodem modo quo peccatum remanet post actum, quia non nisi obligatio ad pœnam, potest de potentia Dei absolutâ peccatum idem numerate, non solum in recidivante, sed in non recidivante.

Probatur hæc sententia ex Scoto supra n. 4. Deus potest istum obligare pro B. ad eandem pœnam, ad quam pro A. Igitur & iste potest obligari ad eandem, & per consequens habere eundem reatum; & rursus A. & B. instantia, inter quæ succedit tempus medium, in quo non est obligatus. Antecedens probatur: quia voluntas mea hoc potest velle, sicut est istum primo ordinare ad pœnam; & secundo velle non ordinare ad pœnam sub conditione, scilicet si iterum non offendat: & si iterum offendat, velle eum ex novo ordinare ad eandem pœnam.

Si autem dixeris, quod in hoc voluntas mea non est iusta, & per consequens simile non potest competere voluntati divinæ. Contra (inquit Doctor n. 5.) 12. q. 2. Episcopus. Servus manumissus, propter ingratitudinem æternam pœnæ servitutis iuste subditur; ergo sic in proposito.

Verum hoc exemplum servi manumissi aliquibus dedit occasionem dicendi, Scotum docuisse, quod peccatum possit redire quoad eandem pœnam, tamen si pœna absolutè foret remissa, contra expressum textum ibi: Secundo velle non ordinare ad pœnam sub conditione, scilicet si iterum non offendat. Ergo non loquitur Scotus de remissione absoluta, sed conditionatâ; alioquin falsum locutus fuisset, quod absit.

Probatur; quia remissio absoluta comprehendit totum tempus sequens ipsam remissionem, & includit voluntatem absolutam non puniendi; siquidem tollit objectum iustitiæ vindicativæ in universum respectivè ad tale subiectum, adeoque omnem inæqualitatem ex parte peccatoris. Jam autem de absoluta potentia nequit Deus agere ex iustitia vindicativa, nisi suppositâ materiâ ejus in peccatore, neque potest per iustitiam vindicativam derogare voluntati determinatâ & absolutæ suæ misericordiæ, quâ voluit peccatorem amplius non esse reum culpæ aut pœnæ.

Sicuti si aliquis sustinuerit pœnam condignam pro peccato, non possit ultrâ pro eo peccato etiam de absoluta potentia à Deo puniri. Quis autem nesciat, per absolutam condonationem æquè satisfieri, sive æqualiter

extingui obligationem iustitiæ vindicativæ, atque per condignam passionem pœnæ?

Ceterum ad exemplum Scoti Respondeo; non in omnibus debere esse paritatem. Præterea talis servus manumissus, non est liberatus, nisi cum hac conditione, quod si sit ingratus, possit iterum subijci servituti; idque quia lex hoc præcipit, aut saltem permittit. Hæc sunt verba legis: Huiusmodi libero (id est, servo manumisso) adversus Ecclesiam, cuius iuris exitiū, accusandi, vel testificandi denegatur licentia. Quod si presumpserit, placet, ut stante commutatione, in servitute proprie Ecclesie revocetur, cui nocere conatur.

Si non esset talis lex, non posset revocari in servitute propter ingratitudinem, nisi tanta esset ingratitudo, quæ secundum se mereretur talem pœnam. Et consimiliter si peccatum recidivantis tale esset & tantum, ut mereretur pœnam prius absolutè remissam, indubiè illa infligi posset, & de facto infligeretur, non quatenus fuit pœna prioris culpæ remissa, sed quatenus hæc actualis nova culpa illam meretur.

Igitur Scotus intelligendus venit de remissione pœnæ conditionata, sive restrictâ ad certum aliquod tempus, secus de omnimodâ absoluta sine determinatione ad aliquod tempus, vel certas aliquas circumstantias.

Atque sic intellectâ ejus doctrina, communior est Theologorum, & probatur; quia de facto Deus liberaliter remittit pœnam æternam simul cum culpa, aded ut etiam servando æquitatem iustitiæ vindicativæ possit remittere vel solam culpam eadem æternitatis pœnâ permanente, ut ostendimus sect. præced. concl. 9. aut certè, quod minus est, remittere pœnam æternam sub hac conditione, si amplius peccator non offendat. Quæ enim repugnantia in hac conditionali remissione?

Hæc, inquis, quod ablata seu remissa culpâ, absolutè & simpliciter, homo nihilominus maneat dignus pœnâ, cum tamen sine culpa nemo sit puniendus, & dignitas pœnæ ipsa sit formaliter peccatum seu culpa habitualis.

Respondeo, de facto ablata absolutè & simpliciter culpâ veniali; manet nihilominus pœna temporalis, debita culpæ veniali. Quidni ergo remissa simpliciter & absolutè culpâ mortali, possit nihilominus remanere pœna æterna, saltem sub conditione, si amplius peccator offendat? Nonne Deus potuisset ordinare pro peccato mortali pœnam non æternam, condignam tamen secundum intensiorem? Quidni illa potuisset permanere remissa culpâ sicuti de facto permanet pœna non æterna, debita peccato veniali; permanere, inquam, saltem sub conditione relapsus? Non video quid obftet.

Neque tunc puniretur quispiam sine culpa; quia supponitur recidivatio sive relapsus. Et

116. Respondeo tur ad exemplum servi manumissi, adductum à scoto,

117. Probatur doctrina Scoti,

118. & satisfit objectioni,

In casu proposito non puniret

si crea
cor sua
potenti
bene fa
esse an
s offen
deinde
ne indi
ur ne
m non
perur
quin li
ahendo
er suæ
est, ex
& ma
tia pri
deter
neque
is acti
ut idem
Neque
Deo te
cancante,
quod
ducere
gnat illi
ullo fa
in autem
sapien
st autem
ulo mi
Etenim
or pec
nem pec
em nu
etiam
quæ
idem
eadem
otus in
lla in
ffit re
m non
eadem
uptio,
m, ut
ducere
m in
ducere
m nu
quam
physi
Sed

retur quipiam sine culpa, aut certe sine causa.

Que sit illa causa?

119. Occurrit objectioni.

120. Culpa potest remitti sub hac conditione, si rursus homo non offendat.

Probatio sententiæ oppositæ ex Lugone.

Quid sit condonare culpam.

121.

quamvis ille relapsus de se non mereatur tantam pœnam, est tamen conditio sine qua non tanta pœna infligeretur. Unde Regula juris 23. de Reg. juris in 6. non dicit absolute & simpliciter: *Sine culpa non est aliquis puniendus*: sed cum hac modificatione: *Sine culpa, nisi subijta causa, non est aliquis puniendus*. Causa autem hic est, peccatum dignum tantâ pœnâ præcessisse, & pœnam non esse remissam, nisi sub conditione: Si amplius homo non peccat. Porro dignitas conditionata pœnæ, ipsa neutiquam est formalis ratio peccati, seu culpæ habitualis; immo nec dignitas absoluta pœnæ; sed potius dignitas absoluta odii seu inimicitia divina. Vide dicta sect. 5. concl. 9.

Nec obstat, quod nunc contritio deleat pœnam æternam absolute & simpliciter; hoc enim non habet ex natura rei, sed ex divina acceptance; potuisset siquidem Deus (quidquid reclamet Vasquez, existimans contritionem ex natura rei esse condignam satisfactionem pro culpa, & pro pœnâ æterna) eam non acceptare ad remissionem absolutam pœnæ; vel solum acceptare ad remissionem conditionatam.

Reverâ si contritio foret æqualis satisfactio ex natura rei pro pœnâ æterna, quæ ratio quæso, quare non semper deleat omnem pœnam temporalem? Nonne major satisfactio requiritur pro pœnâ temporali, quàm æternâ? Et tamen constat per contritionem non semper deleri omnem pœnam temporalem.

Sed numquid quæ remissionis pœnæ, eadem est ratio remissionis culpæ, ut etiam culpa possit remitti sub hac conditione, si rursus homo non offendat, vel melius, donec rursus offendat, adeoque redire positâ novâ offensâ? Afirmat conclusio, quamvis multi contradicant, inter quos Cardinalis Lugo disp. 10. de Pœnitentiâ n. 10.

Probat autem Emin. suam opinionem; quia eo ipso, quod culpa remittitur solum sub conditione, non remittitur absolute & simpliciter, nec poterit dici ablata, nec homo mundatus, & purificatus ab illa macula; condonare enim culpam alicui, est radicibus ex corde evellere radicem offensionis & querelæ contra illum; si ergo manet adhuc in corde altâ mente repositum peccatum præteritum, & radix querelæ & averfionis, non fuit verè condonata offensâ: condonare quippe est reducere res ad priorem statum; interim autem dum Deus reservat sibi illud jus ad querelam & odium ratione offensa præterita, non reducit rem ad priorem statum æqualitatis & pacis, nec habet erga hominem eundem animum, quem habebat prius.

Et quamvis Deus non possit talem hominem actu odio habere, quamdiu non ponitur illa conditio, tamen verè remanet in illo jus odii. Sicuti quamvis homo pro meritis mor-

tificatis, non possit actu quidquam exigere à Deo, manet tamen jus exigendi positâ conditione.

Talia ergo peccata non essent verè destructa, sed solum mortificata seu confopita, adeoque non esset in tali homine perfecta iustitia, & æqualitas cum Deo, & per consequens neque sanctitas; qui enim debet sub conditione odium, jam debet aliquid; & habet debitum actuale ex parte obligationis, licet non obliget pro tunc, sed pro tali tempore ad odium Dei terminandum; quæ obligatio repugnat verè amicitia divina.

Confirmatur; quia illa macula sic mortificata non posset stare cum Unione hypostatice; quæ cum adferat secum summam sanctitatem non posset non extinguere omnino quancunque maculam peccati. Neque videtur quod Deus posset assumere humanitatem alicujus peccatoris, & solum condonare peccata pro illo tempore, ita ut soluta Unione redirent; talis enim homo posset orare pro peccatis suis, & ita eorum veniam à Deo exigere; quod non videtur posse stare cum perfectissima illa sanctitate. Hæc ex Lugone.

Respondeo, illa omnia ad summum probare, oppidè conveniens esse, ut fiat remissio peccatorum absque tali conditione, prout de facto fieri admittimus: interim tamen, sicut de possibili potest Deus remittere peccatum sine infusione gratiæ, & assumptione ad suam amicitiam, ut diffusè probavimus sect. 5. concl. 6. cur non pari ratione poterit peccatum remittere cum imperfecta assumptione ad suam amicitiam?

Et si Deus absolute possit unum peccatum mortale sine altero remittere, ut latius ostendimus sect. præc. concl. 5. cur non possit omnia remittere sub conditione, donec & usque homo rursus offendat? Nullam video disparitatem; cum nullo modo antecederet ad suum decretum necessiter, vel saltem ad remissionem conditionatam peccatorum. Quocirca etiam per remissionem conditionatam non minimam præstaret gratiam peccatori, tametsi majorem, si simpliciter & absolute remitteret.

Priusquam autem respondeo in particulari ad argumenta Lugonis; Nota, nos per remissionem conditionatam, non intelligere illam, quæ fieret positâ aliqua conditione; v. g. si cras oraveris, remittam tibi peccata tua: hæc siquidem non tam est remissio, quàm promissio remissionis pro tempore futuro; sed intelligimus remissionem de præsentibus, duraturam tantum pro illo tempore, quo homo abstinebit ab ulteriori peccato, ita ut postea novo peccato, jam Deus sit ipsi inimicus, tam pro peccato, quod in præsentibus committit, quàm pro illo, quod antea sub ista conditione fuit remissum. Hoc notato

Dico

Dico paucis; eo ipso quod culpa remittitur sub tali conditione, remittitur pro nunc simpliciter & absolute, & poterit dici ablata, & homo mundatus, & purificatus ab illa macula. Etenim impræsentiarum radicibus ex corde evulsa est radix offensiois, & querelæ contra illum, & res reducta est ad priorem statum æqualitatis & pacis, aded ut sit in libera potestate hominis, ne amplius eum Deus odio possit habere; ut proinde peccatum istud non debeat dici mortificatum dumtaxat, & consumptum; sed planè extinctum & destructum pro tempore præsentis, utpote ex quo nullam Deo competat jus, quo possit uti invito homine. Aliud est de meritis mortificatis; quia licet de facto pro illis peccator à Deo nihil possit exigere, tamen in libera potestate ejus est, ut reviviscant per Pœnitentiam.

Nonne Deo hodie competit jus, si ita velimus loqui, ut pro peccato crastino odio habeat peccatorem? Num ideo homo, quem Deus videt cras peccaturum, hodie non erit verus & perfectus amicus Dei? Ergo similiter poterit hodie Petrus v. g. esse verus & perfectus amicus Dei, tamen si Deus cras futurus sit ipsi inimicus pro peccato præterito remisso. Nam totum jus, quod Deus potest prætereundere ex illo peccato præterito, consignavit in manus Petri, adeoque potius Petrus, quam Deus, est Dominus illius juris; quia si Petrus vult, sicut potest velle, non magis ex peccato præterito, quam futuro, poterit ipsi esse inimicus.

Hinc non video, quare non possit Deus absolute assumere humanitatem alicujus peccatoris, cui condonasset peccata pro toto illo tempore, quo amplius non offendit, nam licet talis humanitas possit fieri inimica Dei pro peccato præterito, æquidem numquam fieret, ut suppono; sicuti in sententia Scoti, humanitas Christi de facto fuit peccabilis, adeoque capax odii divini pro peccato futuro.

Et gratis admissio, quod non possit stare illa remissio conditionata cum Unione hypostatice; ergo neque cum gratia habituali & absoluta amicitia Dei, negatur Consequentiā: nam gratia habitualis & absoluta seu perfecta amicitia Dei stat cum peccato veniali; cum quo tamen non stat Unio hypostatice, propter majorem perfectionem & dignitatem.

Quod addit de oratione, nullius est pili; vel enim illa humanitas esset certa se numquam peccaturam, & tunc consequenter certa esset, quod numquam redirent peccata præterita remissa; ut quid ergo oraret pro venia? Vel non foret certa se num-

quam amplius peccaturam, & tunc sicut posset orare pro evitacione peccati futuri, ita etiam pro liberatione ab illo reditu peccatorum; non quia de presenti oblit; sed quia pro eo casu conditionali, esset ipsi melius non incurere odium propter peccatum præteritum; quia melius est incurere odium tantum ut quatuor, quam ut octo.

Ut si quis faciat votum de non fornicando, potest hodie petere dispensationem; non quia modò illud votum oblit; sed quia judicat melius esse, ut casu quo fornicetur, solum peccet unico peccato.

Dices; qui alteri daret rem quampiam sub onere eadem in specie, & numero restituendi post certum tempus, non verè transferret dominium illius rei in alterum; ergo similiter Deus condonans mihi jus suum, quod habebat ex peccato ad odium & inimicitiam; condonans, inquam, ad certum & determinatum tempus, ita ut elapso hoc tempore rursus siam inimicus ejus, non verè donavit mihi jus suum; sed sibi potius retinuit, & suspendit actionem illius ad certum tempus.

Respondeo; estò ita foret, quando rediret reatus odii independentè à propria voluntate hominis; secus tamen quando non potest redire, nisi dependentè à propria ejus voluntate, ut supponitur in casu nostro; nam peccatum subsequens; quod est conditio, sine qua non redit odium propter peccatum præteritum, pendet à libera voluntate peccantis.

Si iterò objicias: Deus non potest esse auctor peccati habitualis; unde sine libero hominis actu peccatum habituale non potest confurgere, aut resurgere: in casu autem de quo loquimur non redit actus peccati, ergo nec redit peccatum habituale.

Respondeo, de absoluta potentia posset peccatum remitti sine physica hominis mutatione (ut videre est sect. 5. concl. 8.) eo solo quod Deus ab æterno statuisset hominem pro hoc tempore habere reum odii, pro alio verò condonare reatum. Cur ergo non poterit ab æterno statuisse, ut pro hoc tempore peccatum sit condonatum, tam quoad culpam, quam quoad pœnam; pro alio autem tempore rursus imputatum: nempe si relabatur in alia peccata, vel etiam sine omni conditione, per solum respectum ad diversa tempora?

Enimvero talis voluntas Dei haberet sufficientem effectum; & sufficiens objectum: effectum quidem, quia ex ea voluntate fieret, ut pro eo tempore, quo Deus homini remitteret dignitatem pœnæ & odii, sive jus, quod habet ad odium & pœnam, non posset hominem justè punire, aut odio habere; secus post illud tempus: sicut in rebus humanis

posset orare pro peccatis suis

128. Objectio.

soluenda

129. Alia objectio.

Solutio

130. Remissio conditionata, de qua hic, habet sufficientem effectum & sufficiens objectum.

Bbb fieri

Exigere à
ita con-
destru-
a, adeo-
justitia,
uens ne-
ditione
debitum
on obli-
odium
repugnat
mortifi-
ostica;
Criticam
amcum-
ur quod
alicujus
cata pro
edirent;
atis suis,
e; quod
fima illa
um pro-
remissio
prout de
en; sicut
ecatum
ad suam
sect. 5.
t pecca-
tione ad
ecatum
is osten-
ssit om-
e; ulque
o dispa-
nter ad
mad re-
o. Quo-
onatum
ccatoti;
lutè re-
articulat
per re-
elligere
itione;
peccata
quàm
ro; sed
turata-
mo ab-
posito
us, tam
mittit,
itione
Dico

fieri potest, ut quis inimico remittat dignitatem peccatæ pro certo tempore, quo proinde si puniret illum, peccaret contra iustitiam aut fidelitatem; pro alio autem tempore sibi reseruet jus puniendi.

Haberet etiam objectum sufficiens; quia sicut peccatum actuale præteritum est sufficiens ratio, ut propter illud homo in perpetuum sit dignus odio, & vindictâ divinâ, ita etiam sufficiens ratio est, ut ad tempus suspensâ illâ dignitate, tempore elapso, Deo non amplius eam suspendente, prior dignitas reviviscat seu redeat. Licet namque Deus non possit esse causa efficiens illam dignitatem, cum non possit esse causa actualis peccati præteriti, ex quo remanet illa dignitas, potest tamen esse causa, sine qua non tollitur, aut suspenditur, vel suspensa permanet illa dignitas, utpote quæ non tollitur, nisi pro arbitrio personæ offensa.

Igitur possibilitas conditionatæ remissionis est ostensa; factum esse, quod potuit fieri, non constat sive ex Scriptura, sive ex Conciliis, vel Sanctis Patribus: ergo non est asserendum, sed cum Gelasio Papa piè credendum, quod *Divina clementia dimissa peccata in ultionem ulterius redire non patitur* de Pœnitentia dist. c. 24. Divina, inquam, clementia, quæ superexaltat iudicium. *Scio*, inquit Jonas Pro-

pheta. c. 4. v. 2. *quia tu Deus clemens & misericors es, patiens & multa miserationis, & ignoscens super malitia.*

Hæc dicta sufficiant de virtute Pœnitentiæ, quam univerlis peccatoribus inspirare digne- tur, qui dixit per Prophetam suum Ezech. 18. v. ultimo, *Nolo mortem morientis . . . . . reverimini & vivite.* Et c. 33. v. 11. *Vivo ego . . . . . nolo mortem impij, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat.* Impossibile autem est, ut convertatur impius à via sua, & vivat, nisi, tangente Deo cor ejus per Spiritus sancti illuminationem, egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est.

Et quidem in veteri Lege, uti quoque in Lege naturæ, virtus Pœnitentiæ se solâ sufficiens erat ad vitam: nunc autem eo præcepto Christi requiritur confortium Sacramenti Pœnitentiæ in omnibus post Baptismum lapsis. *Tanta autem circa illud (auditis Tridentinum sess. 14. in Proœmio) nostra hæc ætas diversorum errorum est multitudo, ut non parum publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorem & pleniorẽ definitionem tradidisse, in qua demonstratis & convulsis, Spiritus sancti præsiidio, universis erroribus, Catholica veritas perspicua & illustris fieret.* Non ergo immeritò novam de hoc Sacramento institutam disputationem.

131.
Non constat Deum aliquando conditio-
nate remitte-
re peccata.

